lõppeks 1818 jõudis ühes suure saatjaskonnaga kodumaale, kus tema elukohaks määrati isalt päritud Viitina mõis Võrumaal. Seal elas ta politseilise valve all, eesti ja läti talupoegadele palvetunde korraldades ning neist osavõtjaile toitu jagades kuni 1821. K. katsus uuesti Peterburis õueringkonnaga sidemeid sõlmida ja Aleksander I mõjustada kreeklasi Türgi võimu alt vabastamisele, kuid ei saavutanud tagajärgi ja pöördus tagasi Viitinasse. Halvenenud tervise parandamise otstarbel reisis ta 1824 Krimmi, kus suri.

Recke-Napiersky II; Ch. Eynard, La vie de Madame de Kruedener (1849); BM. I (1860), lk. 393 jj. (C. Schirren); B. H. R. Capefigue, La baronne de K. et l'empereur Alexandre I (1866); P. Lacroix, Madame de K., ses lettres et ses ouvrages inédits (1880); BM. XXXV (1888), lk. 315 jj. ja Rig. Alm. (1898), lk. 1 jj. (A. Buchholtz); H. v. Redern, Zwei Welten. Das Leben von Juliane v. K. (1927). *M. L.*

**KRÜGER, Woldemar Friedrich,** baltisaksa maalikunstnik ja graafik, sünd. 21. XII 1807 vkj. Laiuse khk. Kaava mõisas, sai peale Tartu gümnaasiumi lõpetamist kunstiharidust K. A. Senff'i (vt.) juures, täiendas ennast 1830. a-st peale Münchenis ja Roomas, suhtles viimases B. Thorvaldsen'i ja Fr. Overbeck'iga. Pöördunud 1835 Tartu tagasi, asutas ta siin litograafiaateljee, mille aga juba 1839 omandas G. Fr. Schlater (vt.). K. teotses joonistusõpetajana kohalikus keskkoolis ja ülikoolis 1858—91, sai oma tööde eest 1845 Peterburi kunstideakadeemialt vabakunstniku nimetuse; surn. 24. XII 1893 vkj. Tartus. — K-i toodangu peaosa maalikunsti alal kujundavad maastikud õlis; ta on andnud ka portreid, peamiselt akvarellis, ning mõned kompositsioonid piibliteemadel. K-i graafilisist töist on esmalise tähtsusega kuus akvatintalehte Tartu vaateid ning suurem kogu litograafilisi portreid.

W. Neumann, Baltische Maler und Bildhauer (1902); *idem,* Lex. *A. V.*

**KRÜÜTS, Maria,** setu rahvalaulik, sünd. 29. I 1889 vkj. Petserimaal Irboska v. Lõtina külas põllumehe tütrena. 25 a. elas K. oma sünnikohas, abiellus 1914 Vassilä Krüüts'iga Vilo v. Umkovitsa külas, elab praegu (1939) Alaotsa külas. K. on oma laulud õppinud noores eas teisilt laulikuilt kodukoha ümbruses. Ta on andekamaid setu suurlaulikuid, kellelt leidub S. Sommer'i (vt. ka *Suppl.*) rahvalaulude kogus lauludena kui ka juttudena kokku 63 000 rida.

K-i elulugu S. Sommer'i rahvalaulude kogus, lk. 20 758 (A. Põhi); S. Sommer'i aruanded laulikuist 10 a. rahvaluule korjamise puhul Setus (1936; käsikirjas); isikl. saadud andmed. *E. P.*

***KUBBO, Eduard Alfred,** Vabadussõja tegelane, oli II diviisi ülema kt. 1927—29 ja seejärel uuesti II diviisi ülema abi kuni erruminekuni 1930. Õppinud 1926—30 Tartu ülikooli õigusteaduskonnas, toimis ta selle lõpetamise järel advokaadina Tartus. K. võttis tähelepandava aktiivsusega osa vabadussõjalaste (vt. *Suppl.* A. Sirk) liikumise juhtimisest Tartus kohaliku vabadussõjalaste liidu esimehena. Ka kuulus ta a-st 1930 E. Vabadussõjalaste Keskliidu juhatuse ja a-st 1933 selle organisatsiooni järglase, E. Vabadussõjalaste Liidu nõukogu ja keskjuhatuse koosseisu kuni pöördeni 12. märtsil 1934, mil nn. vapside liikumine likvideeriti ja samuti K. vangistati. Sõjaringkonnakohtu poolt mõisteti ta juunis 1935 8 kuuks vangimajja tingimisi. 1935. a. 8. dets-i vapside riigipöördekavatsusest osavõtu pärast karistati mais 1936 sõjaringkonnakohtu poolt teda kui üht juhtivat tegelast 20-aastase sunnitööga. Sellest ta vabanes poliitilistele süüdlastele üldise amnestia andmise tagajärel apr-s 1938. K. elab Tartus.

Eesti Vabadusristi Kavalerid (1935); Eesti Vabadussõda 1918—1920 I (1937), lk. 180, 190, 251, 254, 330 jj., 374, 395 jt.; isikl. jm. saadud andmed. *T.*

**KUISAPA PET(T)ER,** vabatalunik, sünd. umb. 1634 Karistes mõisa kupja Kuisapa Micheli pojana, elas vabatalunikuna (nagu juba ta isagi) Karksi ringkonna Kariste (pärastise Vana-Kariste) mõisa järgi kuulunud „Sehse kylla's" Kuisapa talus, oli tõenäoselt alates 1671 peremeheks. K. oli kirikuvöörmündriks, mis auametit pidasid ka ta järglased kuni XIX sajandini. K. suri 1700 (maetud 17. V vkj. Halliste kirikus). — Kuisapa talu, kus Kuisapa Michel on elanud vabataluni-



Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 147